

**ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ № 336-30/28.07.2017 ГОД.
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ НОВИ ПАЗАР**

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА
ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И
УЧЕНИЦИТЕ (2017-2019 г.)**

ЮЛИ 2017

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на Община Нови пазар е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование** (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (**ЗПУО**) и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.)

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на Община Нови пазар за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приет от Общински съвет – Нови пазар с Решение № 297 по Протокол №25/28.04.2017 г. и Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците /2017-2020/, приета на заседание на Областен съвет за развитие, проведено на 15.06.2017 г.

Стратегията е ориентирана към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложиени в международни и национални документи.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, ЗАЛЕГНАЛИ В ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Според Закона за предучилищното и училищното образование, образованието като процес на обучение, възпитание и социализация е национален приоритет и се развива в съответствие със следните принципи:

1. Единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
2. Ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
3. Равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
4. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
5. Запазване и развитие на българската образователна традиция;
6. Хуманизъм и толерантност;
7. Съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
8. Иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;
9. Прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
10. Автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
11. Ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Приобщаващото образование се реализира в съответствие със следните принципи:

1. Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;

Гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в

1. зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;

2. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;

3. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик - индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;

4. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;

5. Системен и цялостен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища - управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;

6. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование - детската градина/училището, детето/ученика, семейството и общността;

7. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;

8. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество;

9. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и учениците и в зависимост от спецификата на общественния живот.

Законът за предучилищното и училищното образование въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата - обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие се предоставя на всяко дете и

ученик, като осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и е в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Основен принцип на ЗПУО е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи.

Подкрепата на личностното развитие в системата на предучилищното и училищното образование, се осъществява от образователните институции - детски градини, училища, центрове за подкрепа на личностното развитие, специализираните обслужващи звена.

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

Община Нови пазар е разположена в източната част на Област Шумен. С площта си от 317,646 km² е четвърта по големина сред десетте общини на областта, което съставлява 9,37% от територията на областта. Границите ѝ са следните:

- на югозапад – община Каспичан;
- на запад – община Шумен и община Хитрино;
- на север – община Каолиново и община Никола Козлево;
- на североизток – община Вълчи дол, Област Варна;
- на изток – община Ветрино, Област Варна.

НАСЕЛЕНИЕ - ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Застаряването на населението, миграцията и отрицателния прираст са факторите, определящи демографската картина в общината през последните две десетилетия. Съвсем закономерно това рефлектира върху състоянието на образователната система. Раждаемостта в селата през последните години е изключително ниска, а в някои села - липсва. Закономерно, преобладаващата част от родените деца са в град Нови пазар. Наблюдава се известно намаление, но то не е драстично.

Община Нови пазар	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
	16405	7990	8415	11520	5596	5924	4885	2394	2491

Родени деца (по настоящ адрес) по населени места в Община Нови пазар за периода 2010-2016 година” (по данни от ГРАО)

Населено място	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
----------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

гр. Нови пазар	132	129	120	132	110	132	125
с. Беджене	0	0	0	0	0	0	0
с. Войвода	4	2	5	6	8	4	3
с. Енево	9	8	5	5	8	5	5
с. Жилино	4	2	2	2	4	1	5
с. Зайчино ореше	0	1	1	0	0	1	2
с. Избул	5	5	3	3	3	1	5
с. Мировци	3	9	5	11	7	5	8
с. Памукчий	11	10	18	10	13	8	10
с. Писарево	0	0	0	1	0	0	0
с. Преселка	4	2	2	2	3	1	1
с. Правенци	5	4	1	2	4	2	4
с. Сечище	0	0	0	1	0	0	0
с. Стан	1	4	4	2	2	4	4
с. Стоян Михайловски	11	9	7	7	13	9	8
с. Тръница	2	2	1	0	0	0	0
общо	191	187	174	184	175	173	180

Починали към 31.12.2016 г.

Община Нови пазар	2016 година		
	общо	мъже	жени
	259	135	124

Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.2016 г.

Възрастови категории	Общо		
	всичко	мъже	жени
Общо	16405	7990	8415
Под трудоспособна възраст	2739	1408	1331
В трудоспособна възраст	9 693	5 096	4 597
Над трудоспособна възраст	3 973	1 486	2 487

Структура на образователната система в Община Нови пазар

През учебната 2016/2017 година, образователната система в Община Нови пазар обхваща 9 детски градини, 9 училища (2 – средни, 4 – основни, 1 – помощно, 2 – професионални гимназии) и 1 център за подкрепа на личностното развитие (ОДК).

Според информационната система Admin RS (Регистър за движение на учениците) броят на децата в предучилищна подготовка е 556 (21.61%), учениците в непрофилирано обучение са 1 449 (56.32%), профилирана подготовка - 415 (16.13%), професионална - 84 (3.26%) и в помощно училище - 69 (2.68%).

Системата на предучилищно и училищно образование на територията на Община Нови пазар включва мрежа от детски градини, училища и център за подкрепа на личностното развитие, представени в следващата таблица. Наименованията и вида им, посочени в таблицата по-долу, съответстват на Раздел II „Видове институции“ от

ЗПУО:	Вид	Брой	Статут
Детски градини (ДГ)		9	общински
Основни училища (ОУ)		4	общински
Средни училища (СУ)		2	общински
Професионални гимназии		2	общински
Помощно училище		1	общинско
Центрове за подкрепа на личностното развитие - Общински детски комплекс)		1	общински

Информация и анализ на данните за децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование

Предучилищно образование

Обучението и възпитанието на децата в предучилищна възраст през учебната 2016/2017 г. се осъществява в 9 детски градини и едно училище.

Детски градини	Брой деца			Брой персонал	
	3-4 годишни	5-6 годишни	Общ брой деца	Педагогически	Непедагогически
„Китка”, гр. Нови пазар	53	52	105	9	7.5
„Калина Малина”, гр. Нови пазар	71	54	125	11	9.75
„Зорница”, гр. Нови пазар	51	46	97	9	8.5
„Пролет”, гр. Нови пазар	50	51	101	9	8.5
„Синчец”, с. Стоян Михайловски	13	17	30	2	3
„Слънчо”, с. Памукчий	15	12	27	2	3
„Здравец”, с. Войвода	17	10	27	2	2
„Радост”, с. Мировци	7	7	14	2	1.5
„Горска теменужка”, с. Избул	9	9	18	2	1.5
ОУ „Н. Й. Вапцаров”, гр. Нови пазар		12	12	1	
общо	286	270	556	49	45.25

Мрежата от детски градини на територията на Община Нови пазар съответства на демографските и социално-икономическите промени в областта. Отчитайки наличния капацитет на детските градини и обхвата на децата, наличната база е достатъчна за пълното обхващане на желаещите да посещават детска градина. Пълняемостта и натовареността на отделните групи и детски градини е различна. С изключение на ДГ „Пролет” и построените за една група детски градини в селата,

наличният сграден фонд е с незапълнен капацитет като брой места в детските градини. Основен проблем за детските градини е малкият брой деца в групите по селата, където се извършва прием на деца на възраст от 2 до 6 години. Слабост в организацията там е невъзможността за отделяне в самостоятелни групи на 5 и 6-годишните деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка преди постъпването им в първи клас.

Детските градини са на целодневна организация на задължителното предучилищно образование, разполагат с добра материално-техническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация, оптимални условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата.

В детските заведения се осигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъпът до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в мултиетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

Всички детски градини са общински и се помещават в специално построени сгради за отглеждане и възпитание на децата в предучилищна възраст. Разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен процес на предучилищно образование. През годините, чрез реализиране на проекти и програми са направени подобрения, относно функционалността и естетичността на материалната база. Внедрени са енергоспестяващи мерки и компютърна техника.

С изключение на детските градини в селата Мировци и Избул детските градини в Община Нови пазар прилагат системата на делегираните бюджети.

Училищно образование

На територията на Община Нови пазар през учебната 2016/2017 г. функционират 9 общински училища (2 средни, 4 – основни, 1 – помощно и 2 – професионални гимназии), 1 център за подкрепа за личностно развитие – ОДК.

Общ брой училища	Общ брой ученици 2016/2017 уч. година	Общ брой паралелки	Маломерни паралелки	Слети паралелки	Численост на персонала	
					педагогически	непедагогически
9	1857	97	16	4	218	71

Центрове за подкрепа за личностно развитие - ЦПЛР

Наименование	Община	Брой групи	От тях временни- през уч.година и през ваканциите	Брой ученици
ЦПЛР-ОДК	Нови пазар	24	8	349

Ученици в задължителна училищна възраст, отпаднали от образователната система - 0,01% от общия брой

Учебна 2015/2016 г.		Учебна 2016/2017 г.	
Брой отпаднали ученици	Причини	Брой отпаднали ученици	Причини
19	Социални и семейни Заминали в чужбина	12	Социални и семейни Заминали в чужбина

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Като ключови се явяват засилената икономическа емиграция и безработица в областта. Родителите поверяват грижата за децата на по-възрастни роднини, които не са в състояние да упражняват необходимия родителски контрол. Налице са ниски доходи и липса на средства за осигуряване на необходимите условия за обучение. Често самите учениците подпомагат своите родители за осигуряване на доходи в семейството и/или полагат грижи за по-малките си братя и сестри.

През последните години броят на отпадналите ученици в задължителна училищна възраст намалява. Това намаляване се дължи от една страна на миграционните процеси, а от друга на предприетите мерки от страна на училищните ръководства и педагогически колегии за обхват и задържане на учениците и работата с родителската общност.

Обща подкрепа за личностно развитие

Общата подкрепа за личностно развитие обединява съществуващите видове образователна среда у нас - образователни институции, центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), вкл. центрове за специална образователна подкрепа, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващо образование (Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование), обществения и други, чиято функция е да подпомагат вътрешната структура за разгръщане на диференцирани подходи за посрещане на разнообразието от образователни потребности.

На нивото на детската градина и училището, общата подкрепа свързва всички услуги, които представляват базисни грижи за физическото, психичното и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите дейности.

Общата подкрепа отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците и на нуждата от разпознаване на дарбите на децата. Общата подкрепа включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат - дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистирание и други, които се изпълняват от помагачи и допълнителни специалисти в детската градина и в училището, както и от неспециализиран персонал.

Родителите заедно с учителите са най-сигурният ресурс за децата. Те са желан от училището партньор, защото са носители на важна информация и различна гледна

точка за детето, а също така, защото за тях, както и за училището, е важно детето да се развива и да се чувства добре. Родителите могат да получат, но и да дадат информация и опит, с които да помогнат на учителите да опознаят по-добре детето. Необходимо е училището и детската градина да положат усилия да изградят връзката с родителите и постоянно да поддържат тяхното участие като основен партньор.

Съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО, общата подкрепа за личностно развитие включва:

Общата подкрепа за личностно развитие включва:	Осигурява се от :
1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;	Всички институции
2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;	Само училища
3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език;	Само детски градини
4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;	Само училища
5. консултации по учебни предмети;	Само училища
6. кариерно ориентиране на учениците;	Всички институции
7. занимания по интереси;	Всички институции
8. библиотечно-информационно обслужване;	Само училища
9. грижа за здравето;	Всички институции
10. осигуряване на общежитие;	Училища и общежития
11. поощряване с морални и материални награди;	Всички институции
12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;	Всички институции
13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;	Всички институции
14. логопедична работа.	Всички институции

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в детската градина, съобразно индивидуалните му потребности и е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изживянето им в образователния процес и в дейността на детската градина, включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. занимания по интереси;
3. грижа за здравето, въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина;

4. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на

отделни деца в дейности според техните потребности, като:

1. обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език - дейността се извършва от учителите в групата в детската градина;
2. прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие, индивидуална и групово работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения - дейността се извършва от психолог, логопед или от друг педагогически специалист при необходимост - рехабилитатор на слуха и говора и др.

Общата подкрепа за личностно развитие в училището, която е насочена към всички деца в подготвителна група за задължително предучилищно образование и към всички ученици в класа, гарантира участието и изживянето им в образователния процес и в дейността на училището и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. кариерно ориентиране на учениците;
3. занимания по интереси;
4. библиотечно-информационно обслужване;
5. грижа за здравето въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в училището;
6. осигуряване на общезитие;
7. поощряване с морални и материални награди;
8. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
9. дейности за превенция на обучителните затруднения, включително логопедична работа.

Общата подкрепа за личностно развитие в училището за целите на превенцията на обучителните затруднения се изразява във включване на отделни ученици в дейности, като:

1. допълнително обучение по учебни предмети с акцент върху обучението по български език, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин;
2. консултации по учебни предмети и допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
3. логопедична работа с учениците.

1.1 Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти - чл. 178, ал. 1, т. 1 от ЗПУО.

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи деца и ученици с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи. Успешен екип на приобщаващото образование е този, в който всяко едно дете и всеки възрастен, имащ отношение към образователния процес, се чувства подкрепен, и ценен, и има възможност да развива своя потенциал

Учителите, работещи в общинските детски градини, училища и обслужващи звена познават и използват в своята пряка работа различните видове обща подкрепа за личностно развитие, по смисъла на чл. 178, ал. 1 от ЗПУО. Обсъждат дейностите, обменят информация и добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа. Провеждат регулярни срещи, когато са за целите на превенцията, между малка група

учители и други педагогически специалисти в детската градина, съответно между класния ръководител, учители и други педагогически специалисти в училището.

1.2 Допълнително обучение по учебни предмети чл. 178, ал. 1, т. 2 от ЗПУО.

Подкрепата се осигурява само от училищата. Допълнителното обучение включва допълнителни часове по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

1.3 Допълнителни модули за деца, които не владеят български език - чл. 178, ал. 1, т. 3 от ЗПУО.

Подкрепата се осигурява само от детските градини. В случая основен акцент е ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения, както определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език според индивидуалните потребности на всяко дете.

1.4 Консултации по учебни предмети и допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове чл. 178, ал. 1, т. 4 и 5 от ЗПУО.

Всички учители от общинските училища провеждат допълнителни консултации по учебни предмети.

1.5 Кариерно ориентиране на учениците - по чл. 178, ал. 1, т. 6 на ЗПУО.

Консултиране на учениците в училищното образование включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда (ЗПУО чл. 180).

В град Шумен функционира Център за кариерно ориентиране, който осъществява дейността си на територията на цялата Шуменска област по проект BG05M20P001-2.001-0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование”, изпълняван от МОН с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове и предлага услугите:

- „**кариерно информиране**” е процес, в рамките на който кариерният консултант дава актуална и пълна информация за възможностите на образователната система в България, за прехода от образование към заетост на всички ученици, родители и граждани. Кариерно информиране може да се проведе индивидуално или в група;

- „**кариерно консултиране**” е процес, в рамките на който кариерният консултант оказва съдействие на учениците, за да вземат добри решения за професионалния и личния си избор и на родителите, за да подкрепят децата си в този избор. Кариерно консултиране може да се проведе индивидуално и/или в група.

Кариерните консултанти работят с ученици от I до XII клас от всички степени на образование и видове училища, като им се предоставят услуги по кариерно ориентиране в съответствие с конкретните им индивидуални потребности и етапи на кариерно развитие. Учениците от целевата група получават информация и консултация при прехода от една образователна степен към друга; при прехода от образование към заетост; когато са в риск да напуснат училище без завършена степен на основно или средно образование/без придобита степен на професионална квалификация. Организирант се срещи, форуми, дискусии, тренинги и др.

1.6 Занимания по интереси - по чл. 178, ал. 1, т. 6 на ЗПУО.

Заниманията по интереси (чл.181 от ЗПУО) се организират за развитие на способностите и на компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство. Заниманията по интереси може да се провеждат чрез различни организационни педагогически форми - клуб, състав, отбор и други.

Училищна програма „Твоят час“.

През учебната 2016/2017 година във всички училища на територията Община Нови пазар започна реализацията на проект BG05M2OP001-2.004-0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“ (Твоят час), финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Основна цел на проекта е създаване на условия за повишаване на потенциала на учениците и възможностите им за успешно завършване на образование чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания и умения, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище. Продължителността на проекта е до 31 октомври 2018 година.

Основните дейности по проекта, изпълнявани от училищата, са:

- разработване и изпълнение на училищна програма „Твоят час“, включваща извънкласни дейности за преодоляване на обучителните затруднения на учениците и за развитие на способностите и интересите им;

- създаване на обществен мониторинг с участието на родители на учениците.

Училищната програма „Твоят час“ се разработва за една учебна година и с нея училищата

планират дейностите по проекта: за преодоляване на обучителни затруднения; по интереси; за работа с родители и близки на ученици, застрашени от отпадане; за организиране на изяви на учениците, включени в извънкласните дейности; за участие в междуучилищни извънкласни дейности.

Център за подкрепа за личностно развитие - ЦПЛР – Общински детски комплекс.

В центъра за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) се осъществява обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците чрез:

1. включване на децата и учениците в организирани обучителни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности на общинско, областно, национално и международно равнище, включително през ваканциите;
2. участие на децата и учениците в организирани групи за занимания по интереси в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;
3. участие на децата и учениците в общински, областни, национални и международни проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, кариерното ориентиране на учениците, превенцията на насилието и преодоляване на проблемното поведение, педагогическата и психологическата подкрепа;
4. поощряване на децата и учениците с морални и материални награди за високи постижения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, както и за особен принос към развитието на центъра за подкрепа за личностно развитие, който представляват;

Дейностите в ОДК, насочени към развитие на интересите, способностите,

компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, се провеждат като: индивидуална работа; работа в различни организационни педагогически форми; масови прояви и публични изяви. Групите за обучение могат да бъдат постоянно действащи, временно действащи през учебната година, временно действащи през ваканциите.

област	профил	дейност	постоянни и групи	временни групи	брой деца и ученици
Изкуства	Изобразително и приложно изкуство	кръжок - Сръчни ръчички	1		20
Наука и технологии	Хуманитарно-обществен	кръжок краезнание	1		16
Изкуства	Театрално изкуство	детска театрална труппа	1		15
Спорт	Индивидуални и спортове	Школа спорт и здраве	1		16
Наука и технологии	Хуманитарно-обществен	клуб гражданско образование "Диалог"	1		16
Изкуства	Музикално творчество	Фанфарен оркестър	1		15
Спорт	Колективни спортове	мажоретен състав - джуниър	1		15
Наука и технологии	Приложно-технически	кръжок- Знам и мога	1		20
Спорт	Колективни спортове	мажоретен състав - кадети	1		17
Спорт	Колективни спортове	Секция „Волейбол”	1		15
Изкуства	Литературно творчество	Клуб „Художествено слово”	1		22
Наука и технологии	Приложно-технически	кръжок "Моделизми"	1		24
Наука и технологии	Хуманитарно-обществен	школа "Приказен свят"		1	

Наука и технологии	Хуманитарно-обществен	школа "Опознай родината"	1		20
Спорт	Колективни спортове	футболен отбор "Лъвчетата на ОДК"	1		23
Изкуства	Театрално изкуство	Детско шоу		1	
Изкуства	Литературно творчество	Клуб „Бърборани“		1	
Наука и технологии	Приложно-технически	Клуб "Работа с природни материали"		1	
Спорт	Колективни спортове	клуб "Тае бо за малките"		1	
Спорт	Колективни спортове	Футболна школа "Малките лъвчета на ОДК"		1	
Изкуства	Кино и фотоизкуство	клуб "Ученически обектив - Младежка зона"	1		23
Изкуства	Кино и фотоизкуство	клуб "Журналист"	1		25
Спорт	Колективни спортове	клуб "Тае бо"	1		22

1.7 Библиотечно-информационно обслужване- по чл. 178, ал. 1, т. 8 от ЗПУО.

Библиотечно-информационното обслужване (**чл. 182 от ЗПУО**) се осигурява чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

Във всички училища има оборудвани компютърни кабинети и осигурен постоянен достъп до интернет.

Във всички детски градини е осигурен постоянен достъп до интернет. За подобряване на качеството на предучилищното образование е необходимо въвеждането на съвременни ИКТ при работа с децата, чрез осигуряване на повече компютърни конфигурации със съответния софтуер, мултимедии и други средства.

1.8 Грижа за здравето - по чл. 178, ал. 1, т. 9 от ЗПУО.

Грижа за здравето се осигурява чрез гарантиране на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот (ЗПУО чл. 183), в съответствие с държавният образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Здравето на децата и учениците се наблюдава от медицински специалисти, работещи в здравните кабинети в детските градини и училища.

Медицинските специалисти от здравните кабинети на детските заведения и училищата осъществяват следните дейности:

- провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата;
- организиране и участие в регионални, национални и международни програми, свързани с профилактика и промоция на здравето на децата и учениците;
- организиране и провеждане на програми за здравно образование на децата и учениците;
- провеждане на кампании за промотиране на здравето, здравословния начина на живот и на здравословното хранене;
- участие в образователното и професионалното ориентиране на учениците при преминаване в по-горна степен на обучение;
- наблюдение на физическото развитие и определяне на физическата дееспособност на децата и учениците;
- участие в подготовката, подбора и провеждането на различните форми на отдих, туризъм и обучение на децата и учениците.

1.9 Осигуряване на общежитие - по чл. 178, ал. 1, т. 10 от ЗПУО.

Единственото училище в Община Нови пазар, което осигурява общежитие за своите възпитаници е ПГХТД „Проф. д-р Асен Златаров“. Общежитие има и ПГ по СС, но сградата и помещенията в нея са морално и физически остарели и амортизирани. От 2016 година базата не се използва.

1.10 Поощряване с морални и материални награди - по чл. 178, ал. 1, т. 11 от ЗПУО.

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование; като награди могат да се учредяват от Началника на Регионалното управление на образованието Шумен, Кмета на общината и Директора на институцията (чл. 184 от ЗПУО).

Общината стимулира и подкрепя морално и материално творческите изяви на даровити деца и ученици чрез проведени конкурси, спортни състезания, индивидуални награждавания за деца с високи постижения на областни и национални конкурси.

През 2017 г. по Програмата на мерките за закрила на деца и ученици с изявени дарби в Община Нови пазар еднократно финансово стимулиране в размер на общо 2500 лв. са получили 39 ученици за класиране в национални и международни състезания в сферата на науката, изкуството и спорта.

1.10 Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение - по чл. 178, ал. 1, т. 12 от ЗПУО.

Детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие са длъжни да осъществяват тези дейности по превенция на насилието и преодоляване на

проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес, като видовете и съдържанието им са подчинени на обща училищна политика и се разработват самостоятелно от училищната общност (чл. 185 от ЗПУО).

Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение имат за цел изграждане на позитивен организационен климат в училището, включително чрез психологическа подкрепа. Психологическата подкрепа е насочена към учениците, учителите, директора, заместник-директора (заместник-директорите) и родителите. Психологическата подкрепа се осъществява от психолог или педагогически съветник и включва:

1. създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;
2. предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците;
3. извършване на групова работа с ученици и/или кризисна интервенция;
4. работа със средата, в която е детето или ученикът - семейството, връстниците

Дейностите по превенция и интервенция се разработват въз основа на Механизма за

противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката.

За преодоляване на проблемното поведение на детето или ученика и за справяне със затрудненията му с приобщаването в образователния процес и в училищната среда, с участието му в дейността на институцията и с поведенческите му прояви се прилагат една или повече от следните дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

1. обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
2. използване на посредник при решаване на конфликт в училище;
3. консултиране на детето или ученика с психолог;
4. консултиране на детето или ученика с педагогически съветник;
5. създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин;
6. насочване на детето или ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
7. индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
8. участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
9. други дейности, определени в правилника за дейността на институцията

Дейности по превенция на агресията и преодоляване на проблемното поведение реализират училищните комисии за превенция на тормоза, насилието и противообществените прояви сред учениците, обособени в училищата на територията на общината.

Училищните комисии и училищните ръководства са в тясно сътрудничество с Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

МКБППМН реализират дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред ученици. Обществените възпитатели към комисииите съдействат за реализиране на превантивната дейност - за предотвратяване и недопускане на нарушения от малолетни и непълнолетни, корекционно - възпитателна работа с деца, предразположени към противообществени прояви, живеещи в рискова

семејна или приятелска среда, превантивна работа с родителите.

Извършилите престъпления деца са извършили кражби от домове, магазини и търговски обекти,

Обществените възпитатели осъществяват контрол на наложените възпитателни мерки на децата по училища и превенция по отношение извършването на последваща противообществена проява.

1.12 Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.- по чл. 178, ал. 1, т. 13 от ЗПУО

При работата си с учениците, институциите в системата на предучилищното и училищното образование основават дейността си на принципа на превенцията на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование от педагогическите специалисти в детската градина.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина включва:

1. ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения - от учителите в групата в детската градина и/или от психолога, и/или от логопеда в детската градина;

2. определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето;

3. определяне на необходимост от извършване на оценка от екип за подкрепа за личностно развитие на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, при:

а) затруднения във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното, емоционалното, творческото развитие на детето спрямо децата от същата възрастова група;

б) наличие на рискови фактори и обстоятелства в средата на детето;

в) наличие на хронични заболявания, които възпрепятстват обучението, научаването и участието на детето в дейността на детската градина;

г) наличие на изявени силни страни на детето в областта на изкуствата и спорта, които се нуждаят от развитие и стимулиране.

1.13 Логопедична работа - по чл. 178, ал. 1, т. 14 от ЗПУО.

Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения се осъществява от логопеди в детски градини и училища и включва:

1. превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности - изследване на писмената реч; определяне на потребностите на децата и учениците от логопедична работа;

2. диагностика на комуникативните нарушения - диагностика при нарушения на говора; невропсихологична диагностика на входно и изходно равнище на деца от 3 до 6 - годишна възраст и на ученици от начален, прогимназиален, първи и втори

гимназиален етап; диагностика на езиковата компетентност на деца от 3 до 6-годишна възраст;

3. корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения - изготвяне на индивидуални програми за корекционно-терапевтична дейност за всички деца и ученици с комуникативни нарушения; осъществяване на ранно логопедично въздействие при деца на 3 - 4-годишна възраст с комплексни комуникативни нарушения и с риск от обучителни затруднения; провеждане на корекционно-терапевтична дейност с деца и ученици с комуникативни нарушения; групова работа с логопед при нарушения на артикулацията и при нарушения на темпа и ритъма на речта (закване); индивидуална работа с логопед - при останалите комуникативни нарушения и обучителни трудности;

4. консултативна дейност с учители и родители /представители на децата/ лица, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения - консултиране на учители за особеностите и потребностите на деца и ученици с комуникативни нарушения и предоставяне на методическа подкрепа при работата с деца и ученици с комуникативни нарушения; консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите/представителите на децата/лицата, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения, за активно участие в логопедичния процес.

В СУ „Васил Левски” и ОУ „Н. Й. Вапцаров” има логопедични кабинети, в които работят квалифицирани логопеди. В ДГ „Китка” по проект на Уницеф работят логопед и психолог.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие

Допълнителната подкрепа за личностно развитие по чл. 187 на ЗПУО е насочена към четири групи деца и ученици: със специални образователни потребности (СОП) - в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания и работа с дете и ученик по конкретен случай.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрительна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Ресурсни кабинети функционират в ДГ „Китка”, СУ „Васил Левски”, ОУ „Н. Й. Вапцаров” и ОУ „Св. Кл. Охридски”

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ СЪС СОП

ДГ/училище	Общ брой	Диагноза							Вид допълнителна подкрепа		
		Интелектуални затруднения	Обучителни затруднения	Физически увреждания	Слухово увреждане	Множество увреждания	Разстройства от аутистичния спектър	Емоционални и поведенчески разстройства	Ресурсно подпомагане	Психо-социална рехабилитация	Рехабилитация на слуха и говора
ДГ „Китка”	6	1	1	2			2		6	1	1
ДГ „Зорница”	1					1			1	1	
ДГ „Калина Малина”	1							1	1		
ДГ „Синчец”	1	1							1	1	
СУ „Васил Левски”	11	6	3		1	1			11	1	1
ОУ „Н. Й. Вапцаров”	8	5	3						8	1	1
ОУ „Св. Кл. Охридски”	9	8				1			9		
Общо	37	21	7	2	1	3	2	1	37	5	3

Деца и ученици в риск

Деца в риск - това са деца, които се нуждаят от помощ и подкрепа за задоволяване на всички потребности при обгрижването им в семейна среда. В зависимост от риска за детето, те се разделят в следните направления :

- деца, живеещи в многодетни и социално слаби семейства, семейства с един родител, лишени от родителски грижи, отглеждани в институции;
- деца, настанени при близки и роднини;

деца с вид и степен на увреждане;

- деца, отпаднали или в риск от отпадане от училище;
- деца с агресивно поведение и /или жертва на насилие.

данните са от Дирекция „Социално подпомагане“ за общините Нови пазар и Каспичан

2015 год.	2016 год.
Общ брой постъпили сигнали за деца в риск – 215 броя, от които:	Общ брой постъпили сигнали за деца в риск – 167 броя, от които:
За насилие над деца – 13	За насилие над деца - 20
Изведен риск и открити случаи по получените сигнали – за 79 деца	Изведен риск и открити случаи по получените сигнали – за 52 деца
Деца, настанени при близки и роднини за годината – 6	Деца, настанени при близки и роднини за годината – 10
Деца, настанени в институции към 31.12.2015 г. – няма	Деца, настанени в институции към 31.12.2016 г. - няма
Деца, настанени в професионални приемни семейства за годината - 38	Деца, настанени в професионални приемни семейства за годината - 27
Деца, настанени в ЦНСТ без увреждания към 31.12.2015 г. - 10	Деца, настанени в ЦНСТ без увреждания към 31.12.2016 г. - 10
Деца, настанени в КЦД към 31.12.2015 г. – няма	Деца, настанени в КЦД към 31.12.2016 г. – няма
Деца, настанени в ЦНСТ с увреждания към 31.12.2015 г. - 13	Деца, настанени в ЦНСТ с увреждания към 31.12.2016 г. - 13
Сигнали за непълнолетни майки, родили деца, непълнолетни бременни и съжителстващи на семейни начала - 16 бр.	Сигнали за непълнолетни майки, родили деца, непълнолетни бременни и съжителстващи на семейни начала - 25 бр.

Социални услуги за допълнителна подкрепа на личностното развитие

Социалните услуги в общността за деца се извършват в обичайна или близка до обичайната домашна среда. Услугите се предоставят като делегирана от държавата дейност, като общински дейности и от регистрираните в Агенцията за социално подпомагане доставчици, които са предимно организации от неправителствения сектор.

Посочените по-долу институции за социални услуги извършват дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО - превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания. В тези общински институции работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детските градини.

Център а настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания №1 и №2 (ЦНСТДМУ №1 и №2)

Деятелностите, предоставяни от ЦНСТДМУ 1 и 2 гр. Нови пазар се реализират успоредно и паралелно във времето на престоя на децата, като стремежът е да се запази домашната и семейна атмосфера. Предоставят се набор от услуги, грижа и занимания за формиране и развитие на хигиенни навици, умения за общуване, упражняване на различни социални роли и тяхното овладяване. Всяко дете получава услуги, съответстващи на неговите потребности. Екипа на ЦНСТДМУ №1 и №2 насърчава децата да участват в подходящи за тях дейности през свободното време и да развиват своите умения и таланти, както и участието в извънучебни занимания, в лични и обществени мероприятия и инициативи, в спортни и културни дейности по избор на детето и според неговия интерес. Груповите мероприятия благоприятстват обогатяването на социалните умения на децата, стимулират общуването и дават възможност да се установи нивото на социалните им компетентности. Част от потребителите на услугата ползват и съпътстващи услуги от ДЦДУ, друга част посещават Помощно училище „Станата“, а с персонала работи ЦОП.

Център а настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания (ЦНСТДМБУ)

ЦНСТДМБУ – град Нови пазар е с капацитет 10 деца и младежи до 29 годишна възраст. Основната цел на Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания /ЦНСТДМБУ/ е осигуряване на качество на живот, което гарантира пълноценното физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете и младеж в естествената за него среда, чрез осигуряване на индивидуализирана грижа и подкрепа. В центъра функционира среда близка до семейната, при която децата получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за личностно съзряване и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в него са насочени към създаването на условия и нагласи на потребителите за равнопоставено участие в живота на местната общност. Децата се включват в различни мероприятия, които да спомогнат тяхната социализация и максимално да се доближат до семейната атмосфера. През месец април 2016 г. с подкрепата на Община Нови пазар, бе организиран едномесечен лагер в град Трявна. Потребителите на услугата ползват подкрепа от съпътстващите социални услуги на територията на общината, обществените възпитатели към МКБППМН, персоналят се обучава и подкрепя от специалисти в Центъра за обществена подкрепа.

Дневен център за деца с увреждания - „Къщичката“ е разкрит като делегирана държавна дейност, считано от 01.02.2013г.с капацитет 24 потребители. Дневният център за деца с увреждания предлага комплекс от социални услуги за цялостно обслужване на децата през деня, които са свързани с предоставянето храна, задоволяване на ежедневните, здравните, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти. Центърът предлага следните услуги:

- Ранна интервенция за деца с увреждания
- Индивидуална програма за развитие за всеки потребител;

- Ежедневна и почасова грижа за деца с увреждания;
- Рехабилитация;
- Психомоторика;
- Логопедична ревалидация;
- Сензорна и игрова терапия;
- Арт и трудотерапия;

През 2016 година ползватели на центъра бяха 26 деца от Нови пазар. През настоящата година в центъра се обособи зала със специализирани уреди за повишаване на мускулния тонус и зала по психомоторика. Рехабилитация са ползвали 25 деца; логопедична терапия-39 деца; психологическа консултация-30 деца; художествени занимания с елемент на арт-терапия -39 деца; учебно –възпитателна дейност -28 деца. Организирах се групови занимания- целенасочено организиране на свободното време на децата с увреждания като се сформират групи по интерес, като ателиета: „Природа”, „Аз мога”, „Психомоторика”, „Група по фитнес занимания”.

Както Центъра за обществена подкрепа, така и Дневния център за деца с увреждания „Къщичката” са включени в картата на социалните услуги за участие в ОП „Региони в растеж” с дейности по обзавеждане и оборудване.

Семейно консултативен център гр. Нови пазар е създаден във връзка с изпълнение на Проект „Семейство за всяко дете”

на 28.03.2012 г. Центърът е изграден със съвместните усилия на община Нови пазар и УНИЦЕФ, за да може всяко дете да расте в семейна среда. Създаването на този център е изключително важна крачка в процеса на деинституционализацията на децата от домовете за медико-социални грижи.

Семейно-консултативният център е иновативна услуга, която обединява интегрирани социални, здравни, образователни услуги. Той предлага консултации, индивидуална и групов подкрепа на семейства с малки деца в риск. Центърът подготвя подрастващи и млади хора за семеен живот с консултации по семейно планиране и превенция на нежелана бременност.

През 2016 година основен фокус в дейността на Центъра е работата по превенция на изоставянето на деца и настаняването им в институции. Мобилни екипи от специалисти идентифицираха и картографираха 1700 семейства. Общият брой лица с които е работил СКЦ е 4800, с налични в тях деца в риск от изоставяне. Проследяват се и се насочват бременни жени в риск към системата на здравеопазване за консултация и подкрепа. Предприети са дейности, с които се повишава здравната грамотност в рисковите общности. Екипът на СКЦ работи за идентифициране на проблемите в общността, развива дейности за всеки един от включените случаи в работата на СКЦ, текущи дейности по информиране, насочване, придружаване, посредничество, консултиране, техническа помощ за попълване на документи и др. През 2016 година СКЦ работи по следните програми: „Стъпки при отглеждането на новороденото и детето. Подкрепа на младата майка“; „Достъп до здравни услуги, подобряване на социалните ресурси и подкрепа на семейства с деца до 7 години в риск“; „Превенция на изоставянето на деца чрез семейно планиране“; „Намаляване на агресивността при деца

от 3 до 7 годишна възраст”; Родителски свят”; „Мамина занималня”; „Библиотека на играчките“; „Музика в действие“; „Образованието-стъпки за успешен старт”; „Здравотяло“; Здравно и сексуално образование в ромската общност-в училище и в СКЦ; „Приятелите на книгата“; Нова програма, разработена за екипа на СКЦ Нови пазар: Програма „Превенция Бърнаут”

Център за обществена подкрепа с утвърден капацитет 63 места.

През изтеклата година дейността, която Центърът за обществена подкрепа е извършил е следната: Обхванати са над **250** клиента с направления от отделите за закрила на детето Нови пазар и Каолиново, МКБППМН, Районен съд, заявки от личните лекари и самозаявили се клиенти, училища и заповеди на ДСП

Дейността се реализира следните направления:

УСЛУГИ И ПОДКРЕПА НА ДЕТЕТО

Работа с деца с отклоняващо се поведение. През този период по заявка на местната комисия, специалисти на ЦОП работиха с **2 деца** с противообществени прояви.

Дейностите по услугата, предоставяна на тези потребители са не само индивидуални, но и работа по превенция:

- консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им;
- извънкласни занимания и дейности в зависимост от техните интереси;
- образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им;
- образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация;
- информиране по въпросите на насилие и неглижиране;

Работа с деца за самоутвърждаващо се поведение и изграждане на социални и житейски умения. Работа с деца с логопедични проблеми и говорни увреждания. Обследване и изготвяне на психологически характеристики. Групова работа с деца от Детските градини по програма „Йога”; Повишаване на родителски капацитет на малолетни и непълнолетни. Подготовка на деца за изслушване в съда. Училищно педагогическа подкрепа. Групова работа с деца с наднормено тегло. Групова работа с деца в риск. Груповата работа е организирана с деца със средна и ниска степен на риск от гр. Нови пазар, село Мировци, и село Жилино. С тези деца се работи за изграждане на социални и житейски умения, мотивиране за редовно ходене на училище, попълване на образователни дефицити, превенция на противообществени прояви и др.

През 2016 г. ЦОП е работил по 4 програми: „Искам, знам и мога”; „Подай ръка”; „Приятелите в моя свят”; „Здравей лято”.

РАБОТА В ОБЩНОСТТА

По програма за групова работа „Богати със здраве” се реализираха дейностите в две групи с 18 деца за изграждане на хранителни и двигателни навици за здравословен начин на живот. Едно от занятията се проведе от психолог, на тема „Асертивно поведение”. Организирана е екскурзия с тази група с образователно-развлекателна цел.

През периода се реализира програма „Йога“, две групи в ЦДГ „Зорница“, с 42 деца за овладяване на емоциите и изграждане на контрол и самоконтрол на поведението.

Работени са две групи от 28 деца по заявка на училищното ръководство на СОУ „Ц. Церковски“ с. Никола Козлево, по програма за изграждане на житейски и социални умения.

По заявка на Управителя на ЦНСТДУ в Нови пазар се реализира програма за изграждане на социални и житейски умения с деца настанени в центъра.

В село Памуклии с 12 деца в риск, също се реализира програма за изграждане на социални и житейски умения по заявка на училищно ръководство.

Специалисти от ЦОП проведоха беседа на тема „Превенция употребата на алкохол и тютюнопушене“ в пети клас на ОУ „Н. Вапцаров“ гр. Нови пазар.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците и чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти.

Съгласно чл. 105 от Наредбата за приобщаващото образование: достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците. Достъпът на физическата среда включва изисквания към врати, фоайета, коридори, водещи линии, санитарни помещения, към парапети, предпазни решетки, тактилни символи, стълби, рампи, специални асансьори, подходящо осветление и маркировка.

Съгласно чл. 106, ал. 2 от Наредбата за приобщаващо образование, достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищно образование трябва да е съобразена с елементите на сградите и съоръженията със специфични изисквания за различните видове увреждания - предвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизване по стълби, натискане на бутони за хващане, обсег и достъпност, височина на погледа, както и средствата за сигнализация и информация среда.

Образователните институции на територията на Община Нови пазар се помещават в сгради, които са специално построени за отглеждане, възпитание, социализация и обучение на децата и учениците и разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен педагогически процес. През последните години, чрез реализиране на проекти и програми, са направени подобрения, свързани с функционалността на материалната база. Училищата на територията на общината разполагат с добра материална база, състояща се от класни стаи, кабинети по отделни дисциплини, компютърни кабинети и кабинети за ресурсно подпомагане. Не във всички образователни институции са изградени рампи и подемни платформи за придвижване на деца и ученици с увреждания. Класните стаи и санитарните възли не са пригодени за ползване от деца и ученици с увреждания. Обзавеждането на класните стаи е неподходящо за деца с физически увреждания, деца

и ученици с деструктивно поведение, често съществува по-голям риск отколкото полза от престоя им в класната стая, точно поради неадекватна училищна среда.

Мерки за енергийна ефективност са приложени в сградите на детските градини и училища - топлоизолация, сменена дограма.

SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
ИКОНОМИЧЕСКИ, ТЕХНОЛОГИЧЕСКИ И ФИНАНСОВИ ФАКТОРИ	
Наличие на действащ механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности	Икономически нестабилно състояние на общината
Финансиране, основано на единни разходни стандарти за издръжка на дете и ученик с делегирани бюджети във всички	Недостатъчно собствени приходи
Редовно финансиране, гарантиращо финансова стабилност на институциите	Нисък/недостатъчен стандарт за 1 ученик, който в рамките на една бюджетна година не се актуализира в съответствие с реалната пазарна икономика на доставките, услугите, материалите и др.
Прилагане на Системи за финансово управление и контрол	Недостиг на средства за капиталови ремонтни дейности
Реализиране на програми за енергийна ефективност и модернизация на материалната база на училищата и детските градини	Недостатъчно модернизирана материална база - спортни площадки и физкултурни салони, специализирани кабинети
Участие в проекти и национални програми	Недостиг на средства за закупуване и обновяване на остарелите технически средства
Внедрени съвременни технически средства за управление, обучение и комуникации	ЦПЛР не могат да бъдат бенефициенти в Национални програми на МОН - за проектно финансиране
Разнообразие от съвременни учебно-технически средства за реализиране на образователно-възпитателните дейности	Намаляване средствата, постъпващи в общините като първостепенен разпоредител на бюджет за финансиране на образователните институции, поради намаляващ брой ученици
Наличие на софтуерни продукти и програми за финансово обслужване и отчетност на дейността и др. документация съгласно нормативните изисквания	Намаляване средствата, постъпващи в общините за обезпечаване на здравните кабинети към училищата и детските градини с медицински специалисти

Реализиране на проекти, финансирани със средства по различните оперативни програми, за да се осигури допълнителен финансов ресурс	Ограничен достъп до услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците от селата
Съществуващи възможности за реализация на собствени приходи	
Наличие на изградена система за охрана.	
Засилени мерки за контрол на отсъствията и успеха на учениците	
СОЦИОКУЛТУРНИ ФАКТОРИ	
Въведена задължителна предучилищна подготовка на децата на 5 г. и 6 г.	Демографски и миграционни проблеми
Разработена система от мерки за осигуряване на достъпа до образование - безплатен транспорт; безплатни учебници и учебни помагала за всички ученици от I до VII кл.; безплатни закуски I-IV клас.	Необходимост от оптимизация на образователната мрежа в съответствие с демографските проблеми
Медицинско обслужване на децата - изградени здравни кабинети в учебни и детски заведения	Липса на ефективен механизъм за събиране на информация за учениците в чужбина.
Наличие на професионални гимназии и условия за професионално насочване на подрастващите.	Обучение в маломерни и слети паралелки, затрудняващо обучението
Създадени условия и възможности за стимулиране постиженията на даровитите деца в различни дейности, в т. ч. и спорта.	Недостатъчна допълнителна работа в училищата с изоставащи и надарени ученици
Прилагане на иновативни методи на работа в училища и ДГ.	Усилен процес на движение от селото към града
	Засилващ се дисбаланс в териториално разпределение на населението - съсредоточаване на хората в активна възраст в града и застаряването на
Създадени са условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за личностно израстване и реализация на децата и учениците в свободното от учене	Център за специална образователна подкрепа
Създадени разнообразни условия за изява и участия в конкурси, конференции, олимпиади, спектакли, състезания, празнични програми, изложби, открити занимания за всяко дете и ученик, участващо във формите на извънкласна дейност.	Ниска заинтересованост на родителите от потребностите на децата им и от необходимостта от подкрепа и мотивиране за образование

Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми на учениците със СОП и успешното им	Липса на достъпна архитектурна и физическа среда, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща
Организиране на обучение на деца и ученици със СОП във всяка ДГ и училище.	Затруднена ефективност на специализираната помощ и ресурсното осигуряване поради наличие на деца и ученици със СОП в много на брой ДГ и училища
	Наличие на ученици в задължителна училищна възраст отпаднали или
Наличие на социални услуги за деца, осигуряващи допълнителна и специализирана подкрепа за личностно развитие	Отсъствие или недостатъчно ефективни механизми за реинтеграция в училище
	Недостатъчна координация между институциите, предлагащи социални услуги за деца и образователните институции
ТРУДОВИ РЕСУРСИ	
Медицинско обслужване на децата - изградени здравни кабинети в учебни и детски заведения.	Недостатъчен брой обучени учители за работа с деца със СОП.
Мотивиране на директори, учители и ученици	Липса на млади педагогически кадри
Наличие на педагогически персонал с висока лична квалификация	Недостатъчно познаване на нормативната уредба от страна на част от педагогическия персонал
Голям брой преподаватели, преминали обучение в различни обучителни курсове и семинари.	Недостиг на мотивирани педагогически кадри с добра подготовка и професионална квалификация
Повишаване на квалификациите и професионалната компетентност на педагогическите специалисти	Недостатъчен щат педагогически персонал и други специалисти за обезпечаване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	
Наличие на нов Закон за предучилищното и училищното образование	Голям обем подзаконови нормативни актове, без конкретни указания и процедури по прилагането им

Разработени подзаконови нормативни документи	Не са разработени и въведени ДОС за физическата среда и информационното и библиотечно осигуряване и за финансиране на институциите
Утвърдени правила за прием в първи клас и създадена организация за целодневно обучение.	Задължение по прилагане на специфични нормативни актове, непряко касаещи системата на образование
Утвърдена наредба за записване, отписване и преместване на децата в предучилищна възраст	Неправилно разпределени отговорности между местните и централните органи на властта
	Липса на координация между институциите във връзка с изготвяне и прилагане на нормативни документи
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Осигуряване на качествена образователна структура - институции на предучилищното обучение, общото, профилираното и професионалното образование.	Изменения в законовата уредба.
Обучение на педагози, педагогически съветници за работа по проблемите на	Недостигащи финансови средства за осигуряване на подходяща образователна среда,
ученическата агресия и формиране на социални умения у подрастващите.	съгласно държавните образователни стандарти.
Квалификация на учителите за работа с деца и ученици в риск от отпадане.	Бързо променяща се образователна инфраструктура
Подобряване качеството на професионалното образование и осигуряване на условия за по-ефективни връзки с бизнеса.	Намаляващ интерес към учителската професия и като резултат застаряващ педагогически състав. Недостатъчен
Провеждане на по-ефективни квалификационни форми/дискусии, работа в групи, споделяне на добри практики/.	Засилване на диспропорциите в качеството на образованието между отделните училища
Подобряване на здравословното хранене	Голям брой отсъствия на ученици от училище - заплахата от отпадане на учениците от училище
Осигуряване на разнообразие от съвременни учебно-технически средства за реализиране на образователно- възпитателния процес;	Миграция на семействата и демографски проблеми

Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца със специални образователни потребности, с изяви дарби, в риск от социално изключване, отговаряща на	Увеличаване на относителния дял на децата в неравностойно социално положение, поради ниския социално икономически статус на населението
Разработване на Общинска стратегия План за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците	Трайна тенденция на обучение в маломерни паралелки в определени населени места
Създаване на повече и по-разнообразни стимули за деца с изяви дарби	Извършване на оптимизация в системата на ПУО и освобождаване на педагогическите специалисти;
Усъвършенстване на системата на делегирани бюджети и на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти;	Намаляване на броя на учениците
	Липса на точни прогнози и проучвания за потребностите на пазара на труда от определени професии
	Увеличаване броя на младите хора с незавършено средно образование
	Деца и ученици поверени на грижите на близки и роднини

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства в периода на първата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и **процедурите, изисквани от** Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование **поставят следните предизвикателства:**

Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие на всяко дете и ученик в Община Нови пазар, съобразно неговите потребности. Изграждане и развитие на системата за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците от Община Нови пазар. Утвърждаване на приобщаващото образование като част от процеса на модернизация на българската образователна система.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията на децата и учениците, в съответствие с индивидуалните образователни потребности.

2. Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване потребностите на всички деца и ученици.

3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

6. Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на обществената информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА И ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ I.

Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията на децата и учениците в съответствие с индивидуалните образователни потребности.

Мярка 1.1. Оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и определяне на необходимостта от обща или допълнителна подкрепа.

Мярка 1.2. Осигуряване на обща подкрепа на децата и учениците с обучителни трудности в образователните институции.

Мярка 1.3. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците в образователните институции.

Мярка 1.4. Планиране и реализиране на дейности за превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици в образователните институции.

Мярка 1.5. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците с хронични заболявания в образователните институции.

Мярка 1.6. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците в риск и от уязвими общности.

Мярка 1.7. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за мотивиране и позитивна самооценка, в т.ч. и ученици със СОП.

Мярка 1.8. Осъществяване на дейности на образователните институции и общините за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за награждаване и поощрения на училищно, общинско и областно ниво.

Мярка 1.9. Осъществяване на дейности на Центъра за кариерно ориентиране по отношение консултиране на учениците за професионално ориентиране и реализация.

Мярка 1.10. Намалване на дела на преждевременно напусналите образователната система и реинтеграция.

Мярка 1.11. Познаване от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2. Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване потребностите на всички деца и ученици

Мярка 2.1. Осигуряване на специалисти в училищата, детските градини и общинските институции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

Мярка 2.2. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите за идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа.

Мярка 2.3. Осигуряване на методическа подкрепа на координиращите екипи в училищата и детските градини.

Мярка 2.4. Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование

Мярка 3.1. Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

Мярка 3.2. Преобразуване на ПУ „Станата“ в гр. Нови пазар в Център за специална образователна подкрепа.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование

Мярка 4.2. *Подобряване на достъпната физическа среда в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност.*

Мярка 4.3. Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции.

Мярка 4.4. *Осигуряване на специализиран транспорт от дома на детето с увреждане до съответната детска градина, училище или център за подкрепа за личностно развитие. Подкрепа и наблюдение на изпълнението на задълженията на общините за осигуряването на специализиран транспорт за децата с увреждания.*

Мярка 4.5. *Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.*

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика

Мярка 5.1. Взаимодействие с родителите.

Мярка 5.2. Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

Мярка 5.3. Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби.

Мярка 5.4. Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие.

Мярка 5.5. Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище и обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици.

Мярка 5.6. Междуинституционално сътрудничество и координация.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6. Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на обществената информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование

Мярка 6.1. Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности.

Мярка 6.2. Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование.

Мярка 6.3. Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампании, партньорски проекти.

Мярка 6.4. Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

IV. ФИНАНСОВ РЕСУРС

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците (2017-2019) ще се финансира от:

- Общинския бюджет;
- Делегирани бюджети на детските градини и училищата;
- Национални програми;
- Фондове на ЕС - Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и други;
- Частно финансиране, дарения

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Включването на подкрепата за личностно развитие като нов компонент в закона отваря пътя за трансформация на образователната среда и за организиране на всички нейни елементи, обединяване на ресурсите, изграждане на позитивен психологически климат на приемане на различията, емоционално благополучие и успех на всеки.

Подкрепата извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване.

Успехът на този процес минава през преместване центъра на приобщаващото образование в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и

училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.

Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания и умения с оглед максимално развитие на потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация. От една страна, образованието трябва да позволи да се развие заложеното у всяко дете. То трябва да насърчава проявлението и максималното развитие на способностите на детето, както в процеса на обучение (натрупване на знания и формиране на умения), така и в процеса на възпитание (развитие на личността). От друга страна, системата на предучилищното и училищното образование трябва да създава условия за добра социална реализация, както в професионален, така и в личностен план. Детето трябва да може да реализира в максимална степен своите житейски планове, като зачита правилата и не накърнява правото на другите да реализират своите житейски планове.

Равният достъп до качествено образование означава осигуряване на достъп на всички деца до съизмеримо по качество образование. За целта трябва да се осигури възможността децата и учениците да посещават училища и детски градини със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот.

Приета с Решение № 336-30/28.07.2017 год. на Общински съвет Нови пазар.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

на Общински съвет Нови пазар:

Ангел Куцаров

ГОДИШЕН ПЛАН

за

подкрепа на личностно развитие на деца и ученици в Община Нови пазар

2017 година

I. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие на всяко дете и ученик в Община Нови пазар, съобразно неговите потребности. Изграждане и развитие на системата за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците от Община Нови пазар. Утвърждаване на приобщаващото образование като част от процеса на модернизация на българската образователна система.

II. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията на децата и учениците, в съответствие с индивидуалните образователни потребности.
2. Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване потребностите на всички деца и ученици.
3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.
4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.
5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.
6. Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на обществената информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

III. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ I. Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията на децата и учениците в съответствие с индивидуалните образователни потребности.

№	Дейности	Срок	Отговорник	Финансиране
1.	Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти	постоянен	Вс.учители	Бюджетите на съответните институции
2.	Изготвяне на програми за развитие на учениците с обучителни трудности	IX - X 2017 г.	Ръководство на училищата и учителите	Не се изисква
3.	Допълнително обучение на учениците – консултации, обучение с ресурсен учител, оказване психологическа подкрепа на учениците	постоянен	Ресурсните учители, психолози от ЦОП	Бюджетите на съответните институции
4.	Ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни трудности – скрининг тестове при 3-4 годишните	XII – XII 2017 г.	Директорите на ДГ, ресурсните учители	ЕРС за създаване на условия за приобщаващо образование
5.	Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище	I – II 2017 г.	Директорите на ДГ, ресурсните учители	ЕРС за създаване на условия за приобщаващо образование
6.	Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.	IX – X 2017 г.	Ресурсните учители	ЕРС за създаване на условия за приобщаващо образование
7	Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за ученици със специални образователни потребности за ученици с изявени дарби.		Ресурсните учители и преподаватели по различни предмети, треньори	Не се изисква
8.	Организиране на консултации и допълнително обучение на учениците по съответните учебни	постоянен	учителите	Не се изисква

	предмети, идентифицирани като затрудняващи ученика.			
9	Организиране на дейности за обща подкрепа за личностно развитие в ОДК - организиране и провеждане на занимания по интереси	постоянен	Лекторите в ОДК	Бюджета на ОДК
11.	Обновяване на библиотечния фонд в училищата и детските градини.	постоянен	Училищните ръководства	Бюджетите на съответните институции
12	Осигуряване на условия и ресурси за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изиявата на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.	постоянен	Училищните ръководства и ръководствата на детските градини	Бюджетите на съответните институции
13.	Организиране на образователна, творческа, спортна дейност за деца и ученици на общинско, областно, национално равнище, включително и през ваканциите	постоянен	детски градини,училища, Община Нови пазар, институти и сдружения в областта на културата и спорта	от бюджетите на съответните институции
14.	Подпомагане на кариерното ориентиране на учениците чрез стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта		училища, Център за кариерно ориентиране Шумен, Община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
15.	Разработване на инструменти за ранно кариерно ориентиране на застрашените от отпадане ученици		училища, Център за кариерно ориентиране Шумен, Община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
16	Осигуряване на възможности за продължаване на обучението на учениците със СОП след VII клас, в т. ч. и професионална подготовка.		училища, Център за кариерно ориентиране Шумен, Община Нови пазар	Не се изисква
17.	Участие в общински, областни, национални проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта за осигуряване на		детски градини,училища, Община Нови пазар, институти и сдружения	от бюджетите на съответните институции

	лично развитие на децата и учениците и стимулиране на инициативност и творчески потенциал		в областта на културата и спорта	
18	Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.		Класните ръководители	Не се изисква
19	Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в образователните институции		Училищни ръководства, ЦОП, Община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
20	Информираност на родителите относно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции, както и за правата и задълженията им при работа на екипа за подпомагане на детето и ученика. Създаване на родителски клубове във всички образователни институции.		Училищни ръководства	Не се изисква
21	Обучения на екипите за подкрепа за лично развитие, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици в риск.		Училищни ръководства	от бюджетите на съответните институции
22	Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция.		ЦОП	Не се изисква
23	Организиране на училищно ниво и общинско ниво на спортни празници и състезания.		Училищни ръководства, община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
24	Организиране на училищно и общинско ниво на тържества с участието на деца и ученици.		Училищни ръководства, ръководства на ДГ, община Нови	от бюджетите на съответните

			пазар	институции
25	Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M20P001-2.004-0004 - Твоят час-фаза 1.		Училищни ръководства	Целеви средства
26	Насърчаване на творческите заложби и потребности на деца с изяви дарби и подкрепа на талантливите деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изяви дарби .		Община Нови пазар	От бюджета на общината
27	Осигуряване на обучения на учители и други педагогически специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа на деца и ученици с изяви дарби.		Училищни ръководства	от бюджетите на съответните институции
28	Организиране и провеждане на форуми по проблемите на професионалното образование.		Училищни ръководства на ПГ, Община Нови пазар	Не се изисква
29	Организиране и провеждане на информационна кампания сред учениците от VII клас относно план-приема след завършено основно образование.		Училищни ръководства	Не се изисква
30	Организиране и провеждане на съвместни срещи с бизнеса и представители на висши учебни заведения.		Училищни ръководства, Община Нови пазар	Не се изисква
31	Водене на регистър на деца в риск		Община Нови пазар	Не се изисква
32	Разяснителни кампании против ранните бракове в ромските общности.		СКЦ Нови пазар	Не се изисква

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2. Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване потребностите на всички деца и ученици

№	Дейности	Срок	Отговорник	от бюджетите на съответните институции
1.	Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие	ежегодно (чл. 129 ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от Наредба за приобщаващото образование)	детски градини, училища, ЦСОП, Община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
2.	Осигуряване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелка	ежегодно (чл. 114 от Наредба за приобщаващото образование)	детски градини, училища, Община Нови пазар	от бюджетите на съответните институции
3.	Обезпечаване на общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата с необходими специалисти: психолог/педагогически съветник, логопед, социален работник, ресурсни учители и др. педагогически специалисти в зависимост от оценката на индивидуалните потребности	ежегодно (чл. 4, ал.4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 13 и 14 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически	детски градини, училища, ЦСОП, ДСП, социални услуги в общността	от бюджетите на съответните институции

		специалисти)		
4.	Организиране и осъществяване на различни форми за повишаване на знанията, уменията и компетенциите на учителите, работещи с деца и ученици със СОП, деца и ученици със изяви дарби, с хронични заболявания, деца и ученици в риск	постоянен	детски градини, училища, ЦСОП, ДСП, социални услуги в общността	от бюджетите на съответните институции/или самофинансиране
5.	Организиране и провеждане на обучения на детски учители за осъществяване на дейности, свързани с определяне на риск от възникване на обучителни затруднения чрез скрининг	през годината	детски градини, училища, ЦСОП, ДСП, социални услуги в общността	от бюджетите на съответните институции

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование

№	Дейности	Срок	Отговорник	
1.	. Създаване на координиращи екипи	IX 2017 г.	Директорите на ДГ и училищата	Не се изисква
2.	Организиране на обучението на деца и ученици със СОП в изнесени групи в ЦСОП.	през годината	ЦСОП (ПУ „Станата”)	ЕРС за създаване на условия за приобщаващо образование

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование

Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование

№	Дейности	Срок	Отговор-ник	Бюджета на училищата
1.	Обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух, с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя.	През годината	Директорите на училищата	Бюджета на училищата
2.	Обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали.	през годината	Директорите на училищата	ЕРС за създаване на условия за приобщаващо образование

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика

№	Дейности	Срок	Отговор-ник	Бюджета на училищата
1.	Създаване на „Училище за родители“ в образователните институции, обучаващи деца и ученици със СОП, с цел консултиране, разяснителни кампании и обмяна на опит.	През годината	Директорите на училищата	Бюджета на училищата
2.	Организиране на информационни срещи с родители за подкрепа на деца и ученици в процеса на училищното образование	през годината	детски градини, училища, МКБПМН	бюджетни и целеви средства

3	.Разработване и утвърждаване на модели на добри практики за съвместна дейност с родители и местна общност в подкрепа за личностното развитие на децата и учениците	през годината	детски градини, училища,	не се изисква допълнително финансиране
---	--	---------------	-----------------------------	--

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6. Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на обществената информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование

№	Дейности	Срок	Отговор- ник	
1.	Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие за прилагане на Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката и Междуйнституционален план за действие за превенция на агресията и за засилване на сигурността в образователните институции /2017 г./	През годината	детски градини, училища, МКБППМН, РЗИ, МВР, ОЗД, Община Нови пазар, РУО - Шумен	не се изисква допълнително финансиране
2.	Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от училищата и детските градини в случаите на деца и ученици в риск, отказ от страна на родителите за осигуряване на допълнителна подкрепа след оценка на индивидуалните потребности на детето/ученика.	През годината	детски градини, училища, ОЗД, Община Нови пазар,	не се изисква допълнително финансиране
3	При съществуваща необходимост, развитие на практиката за назначаване на социален работник в училищата и детските градини, който да изпълнява функцията на медиатор между семейството, обкръжението на детето/ученика и образователната	През годината	детски градини, училища, Община Нови пазар	целени средства, осигурени от държавата във връзка с прилагането на Наредбата за приобщаващо

	институция.			образование
4	Обединяване на усилията и активно взаимодействие между образователните институции и общински и местни структури и органи за повишаване на обхвата на децата и учениците и отпадането от училище	През годината	детски градини, училища, ДСП, Община Нови пазар, СКЦ	не се изисква допълнително финансиране
5	Организиране и провеждане на дейности, насочени към местната общност за преодоляване на предразсъдъците и повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците, нуждаещи се от допълнителна подкрепа за личностно развитие.	През годината	детски градини, училища, Община Нови пазар, СКЦ	не се изисква допълнително финансиране

Настоящият план е отворен за допълнения на нови инициативи, участия и мероприятия, възникнали по време на едногодишния период за изпълнението му.

Приет с Решение № 336-30/28.07.2017 год. на Общински съвет Нови пазар.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

на Общински съвет Нови пазар:

Ангел Купаров

